

Bolesław Chrobry: stosunki z Rusią

Autor tekstu: **Bartłomiej Gajek**

W pamiętnym roku 966 Mieszko I przyjął chrzest. Wydarzenie to zapoczątkowało w nowo powstałym kraju religię chrześcijańską. Książę Mieszko odszedł od wiary pogańskiej przez co zdobył przychylność papieża. Jego następca — pierwszy król Polski — Bolesław Chrobry zajął Miłsko, Łużyce, Grody Czerwieńskie, Pomorze, Morawy i Słowację. Jego następcy popadali w konflikty z Niemcami, Czechami, plemionami między Odrą a Łabą i Rusią Kijowską.

Kiedy w Polsce panuje dynastia Piastów, u naszych ówczesnych wschodnich sąsiadów, czyli na Rusi Kijowskiej, panuje dynastia Rurykowiczów. Za założyciela dynastii Rurykowiczów uchodzi książę Ruryk. Po jego śmierci władzę obejmuje jego syn — Igor. Polityka następcy Ruryka zakładała umocnienie władzy nad podbitymi plemionami. Kolejnym władcą staje się Światosław, który poszerzał swoje terytoria o ziemię wzdłuż Oki i Wołgi. Za jego panowania Ruś zajęła ważne szlaki handlowe, prowadzące na Kaukaz. Po jego rządach, na tron zasiada Włodzimierz I Wielki. Przyjął on chrześcijaństwo w roku 988. Przytaczając daty chrztu obu państw, chciałem zaznaczyć, że oba państwa przyjęły chrześcijaństwo w dość podobnym czasie, co na pewno pomogło w nawiązywaniu dynastycznych kontaktów Piastów z książętami ruskimi. Te dwa państwa w przyszłości będą popadały w konflikty między sobą, oba również będą ze sobą współpracować.

Jakie plany miał Bolesław Chrobry względem Rusi? Andrzej Feliks Grabski, wraz z Jerzym Strzelczykiem w swych pracach na temat pierwszego króla Polski, zgadzają się co do tego, że Chrobry chciał uzyskać większe wpływy. Historycy również są pewni co do zawarcia małżeństwa

między córką Bolesława Chrobrego, a Światopełkiem, synem Włodzimierza I Wielkiego. Grabski zwraca uwagę w swej pracy pt. „Bolesław Chrobry. Zarys dziejów politycznych i wojskowych”, że „(...) ani Thietmar, ani żadne inne źródło nie podaje imienia polskiej księżniczki, nie znamy też daty zawarcia związku. Dlatego trudno ustalić jego chronologię”. Jerzy Strzelczyk również jest zgodny, co do braku informacji na temat imienia polskiej księżniczki. Małżeństwo swej córki z księciem Światopełkiem zapewniało Bolesławowi nie tylko sprzymierzeńca na granicy, lecz także widząc ambicję księcia uczyni z niego doskonałe narzędzie polityki w stosunku do władcy kijowskiego.

Stosunki polsko — ruskie nie układały się dobrze przez dłuższy czas, ponieważ zięć Bolesława występuje z pretensjami do tronu. Stanisław Szczur w „Historii Polski Średniowiecznej” pisze, że „wystąpienie Światopełka mogło być inspirowane przez Bolesława Chrobrego”. Grabski w swej pracy przytacza (Szczur tylko o niej wspomina) fragmenty kroniki niemieckiego kronikarza, który opisuje żywot biskupa Reinberna, którego Włodzimierz uwięził wraz ze swoim synem i jego żoną, córką Bolesława Chrobrego. Pierwszy król Polski musiał wiedzieć o wydarzeniach na Rusi, gdyż zaczął szybko przygotowywać się do wyprawy na wschód, w celu pomocy swemu zięciowi. Grabski w swej książce o dziejach politycznych i wojskowych Bolesława Chrobrego pisze, iż Chrobry bardzo się spieszył i był ustępliwy wobec Niemiec w 1013 roku.

W książce „Bolesław Chrobry 967-1025” autor podkreśla, że Chrobry oraz Henryk II, na zjeździe w Merseburgu, zagwarantowali sobie, iż będą świadczyć sobie pomoce wojskowe. Bolesław chciał uzyskać pomoc wojskową od Henryka w wyprawie na Ruś, z kolei Henryk myślał o wyprawie koronacyjnej do Rzymu, która miała mu przynieść cesarską koronę — twierdzi Szczur.

O samej wyprawie wiemy mało, jedynie w swych książkach Grabski podaje fragmenty Thietmara, który opisuje wyprawę Chrobrego. Zwraca uwagę na walkę, jaka zrodziła się pomiędzy Pieczyngami, którzy razem z wojskami polski (i oddziałami saskimi, o których wspomina kronikarz) chcieli atakować ziemie ruskie, a Chrobrym. Według H. Paszkiewicza zapewne chodziło w tym sporze o to, iż Pieczyngowie nie chcieli poddać się dyscyplinie, która jak wiadomo — przy działaniach wojennych — jest potrzebna. Inną tezę przedstawili Stanisław Zakrzewski i M. Z. Jedlicki, otóż sądzą iż przyczyną tego sporu, były "objawy niesubordynacji sprzymierzeńców liczących na większe łupy, co spowodowało ostre represje ze strony polskiego dowództwa. Chrobry kazał koczowników wyeliminować, choć byli jego sprzymierzeńcami — jak zauważa Thietmar w swej kronice. Po śmierci Włodzimierza, władzę objął jego syn — Światopełk. Jednak najpoważniejszym kandydatem do tronu był Jarosław, który rezydował w Nowogrodzie. Według Szczura to Światopełk zgładził swych braci: Borysa, Gleba i Światosława. Z kolei Grabski pisze, iż był to Jarosław.

W 1016 roku rozgorzała pod Lubeczem bitwa w której Światopełk musiał szukać schronienia u Bolesława Chrobrego. Szczur twierdzi, iż zięć Chrobrego udał się do Brześcia po przegranej bitwie i tam oczekiwał swego teścia. Według niektórych źródeł ruskich, Światopełk udał się do Pieczyngów, by z nimi kontynuować walkę przeciwko Jarosławowi — taką informację podaje Andrzej Grabski. Z kolei N. N. Iljin twierdzi, iż bezpośrednio po przegranej bitwie, Światopełk pojechał na dwór Bolesława Chrobrego.

W połowie lipca 1018 roku Jarosław stanął oko w oko z Bolesławem nad Bugiem. Armie dzieliła rzeka, więc — jak pisze Grabski — obie armie mogły się przeżywać do woli. O wyzywaniu się pisze Gall Anonim, taką informację można znaleźć również w latopisach ruskich i kronikach niemieckich. Zdenerwowany Bolesław przeprawił się jako pierwszy przez rzekę wraz ze swoim wojskiem i zaatakował niespodziewającego się ataku Jarosława — tak z kolei historię bitwy przedstawia kronikarz ruski. Otóż inaczej wygląda przebieg tej bitwy u niemieckiego kronikarza, który informację o bitwie czerpał od rycerzy saskich z wojska Chrobrego. Pisze on, iż to wojska ruskie zaatakowały wcześniej, niż Chrobry.

Światopełk wraz ze swoim teściem udali się do Kijowa. Tylko książka Michała Bobrzyńskiego zawiera informację o uderzeniu przez Chrobrego swym mieczem w złotą bramę kijowską, skąd bierze swą genezę Szczerbiec. Thietmar o pobycie Chrobrego w Kijowie pisze tak: „Opuszczony przez swego władcę, który uciekł, Kijów przyjął w dniu 14 sierpnia Bolesława oraz wygnanego od dawna księcia Światopełka, który pozyskał sobie ten kraj, wykorzystując strach przed naszymi”. Według tego tekstu można przyjąć do wiadomości, iż nie trzeba było szturmować Kijowa. Jerzy Strzelczyk w swej pracy pt. „Bolesław Chrobry” przywołuje fragment z kroniki Thietmara dotyczący gościnnego przyjęcia Chrobrego i Światopełka przy murach miasta: „Kiedy wkraczali do miasta, tamtejszy arcybiskup, powitał ich uroczysto z relikwiami świętych(...)”. Stanisław Szczur pisze, iż Bolesław zapominając o swojej żonie Odzie, związał się z córką Jarosława - Przedstawą. Z kolei Andrzej Feliks Grabski pisze, iż Bolesław "bezszykownie starał się o rękę Przedstawy". Swoją drogą występują u dwóch autorów inne imiona tej samej postaci. Obaj autorzy są zgodni co do wysyłania przez Bolesława listów z podziękowaniami do cesarza Henryka II, oraz do cesarza bizantyjskiego —

Bazylego II.

Dlaczego Bolesław opuścił Kijów? Jedną z możliwości — jak pisze Grabski — było to, iż Światopełk kazał wybijać Polaków osadzonych w grodach. Lecz sam autor pisze, że nie mamy podstaw, by przyjmować, iż nastąpiło jakieś starcie pomiędzy Bolesławem a Światopełkiem, oraz, że Polacy zostali wygnani z ziem ruskich przez powstanie ludowe.

Stanisław Szczur, Andrzej Feliks Grabski oraz Jerzy Lesław Wyrozumski w swych pracach są zgodni co do zdobycia przez Bolesława Chrobrego Grodów Czerwieńskich. Z kolei tylko Grabski pisze o możliwym zdobyciu przez pierwszego króla Polski grodu o nazwie — Przemyśl, podając przy tym informację z opowieści hebrajskiego podróżnika Jehudy ben meir ha Kohen'a, w której jest mowa o dwóch chłopcach żydowskich mieszkających w Przemyślu w pierwszej połowie XI stulecia. Znajduje się w jego przekazie wzmianka o ataku na miasto. Badacze Fr. Kupfer oraz T. Lewicki sądzą, że chodzi tutaj o atak wojsk Bolesława Chrobrego z roku 1018, choć może też chodzić o ataki z lat 30. XI wieku, przeprowadzone przez Jarosława Mądrego na Bełz i Grody Czerwieńskie. Szczur podaje informację, że wraz z Chrobrym do Polski wracali bojarzy ruscy, z kolei Grabski nawiązuje do „Żywotu Mojżesz Węgrzyna” w którym podano, że Chrobry „pojął obie siostry Jarosława ze sobą, zabrał także bojarów jego w niewolę, a łącznie z nimi i onego błogosławionego Mojżesza powiódł, nałożywszy żelaza ciężkie na rękę jego i nogę”.

Bolesław opuściwszy Kijów, zostawił Światopełka samego sobie. Szczur pisze, że Chrobry nie podejmował interwencji w jego obronie. W tym samym roku 1018 (choć jak pisze Grabski jest możliwość iż może to być też rok 1019), Światopełk traci tron kijowski na rzecz swego brata Jarosława. W „Historii Polski Średniowiecznej”, oraz w pracy „Bolesław Chrobry. Zarys dziejów politycznych i wojskowych” jest mowa o tym, iż Światopełk udał się do Pieczyngów w celu uzyskania pomocy z ich strony i skoncentrowania walki przeciwko swojemu bratu. Grabski podaje informację, że w krótkim czasie został zamordowany przez Waregów.

Bolesław Chrobry chciał uzyskać wpływy na Rusi. Po części mu się to udało, po części nie. Restytucja zięcia Chrobrego — Światopełka, na tronie kijowskim była chwilowa i nietrwała. Pierwszemu królowi Polski można zawdzięczać poszerzenie granic kraju o ogromne terytoria. Sporo łupów i jeńców, których Bolesław dostał po wyprawie kijowskiej. Lecz zamiast na tronie widzieć swojego zięcia, Chrobry widział Jarosława, który nie pałał do niego przyjaźnią i w jego głowie pojawiają się pomysły ataku na nasz kraj od wschodu. Bolesław chciał odpoczynku dla swojego kraju, zbyt dużo wojen i krwi przelanej, by państwo stało się potężniejsze, by zyskało prestiż w Europie.

BIBLIOGRAFIA

- Bobrzyński M., Dzieje Polski w zarysie, Warszawa 1974.
- Grabski A. F., Bolesław Chrobry 967 — 1025, Warszawa 1970.
- Grabski A. F., Bolesław Chrobry. Zarys dziejów politycznych i wojskowych, Warszawa 1966.
- Jedlicki M. Z., Thietmar, Kraków 2012.
- Paszkiewicz H., The Origin of Russia, London 1954.
- Szczur S., Historia Polski Średniowiecze, Kraków 2002.
- Strzelczyk J., Bolesław Chrobry, Poznań 1999.
- Wyrozumski J. L., Historia Polski do 1505 roku, Warszawa 1985.
- Zakrzewski S., Bolesław Chrobry Wielki, Kraków 2006.

Bartłomiej Gajek

Student historii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Miłośnik książek, bluesa, mocnej kawy i dobrego samopoczucia. Autor opowiadań o różnej tematyce. (Na forum Racjonalisty Bartłomiej Gajek używa pseudonimu Mortimer.)

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 11-01-2015 Ostatnia zmiana: 31-03-2015)

[Oryginał..](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,9785) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,9785>)

Contents Copyright © 2000-2015 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2015 Michał Przech

Właścicielem portalu Racjonalista.pl jest Fundacja Wolnej Myśli.

Autorem portalu jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tego portalu i jakiegokolwiek jego części.

Wszystkie elementy tego portalu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tego portalu oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tego portalu i nie korzystać z jego zasobów.

Informacje zawarte na tym portalu przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów portalu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na portalu. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki prezentuje.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych portalu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl